

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 68/07-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. apríla 2007 predbežne prerokoval sťažnosť O. O., S., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 272/02 a jeho rozsudkom zo 4. decembra 2003 v spojení s postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 62/04 a jeho rozsudkom z 1. júna 2004, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 330/2006 a jeho uznesením z 24. januára 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2007 doručená sťažnosť O. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 272/02 a jeho rozsudkom zo 4. decembra 2003 v spojení s postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 62/04 a jeho rozsudkom z 1. júna 2004, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 330/2006 a jeho uznesením z 24. januára 2007.

Sťažovateľ uviedol, že 21. októbra 2002 podal okresnému súdu žalobu o začatie konania o určenie vlastníckeho práva k jednej polovici nehnuteľnosti (rodinného domu) v R. na základe dôvodov uvedených v žalobe. Keď dospel k záveru, že sťažovateľovi nesvedčí žiaden titul nadobudnutia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti, rozsudkom sp. zn. 5 C 272/02 zo 4. decembra 2003 jeho žalobu zamietol. Proti označenému prvostupňovému rozsudku podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie, na základe ktorého krajský súd rozsudkom sp. zn. 23 Co 62/04 z 1. júna 2004 predmetný rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 23. augusta 2004 dovolanie, ktoré odôvodnil najmä tým, že „... rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci“. Sťažovateľ zároveň požiadal okresný súd „... o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na ochranu mojich záujmov vo veci, keďže z hľadiska sociálnych pomerov žijem so svojou 3-člennou rodinou ako invalidný dôchodca na hrane existenčných možností“.

Uznesením sp. zn. 5 C 272/02 z 5. októbra 2004 okresný súd sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal a nevyhovel jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov, čo odôvodnil tým, že v okolnostiach prípadu „... ide o svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie a bránenie práva (...), keď neboli splnené predpoklady uvedené v § 30 OSP“. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľ odvolal, na základe čoho krajský súd uznesením sp. zn. Co 453/04 z 21. decembra 2004 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Podľa názoru krajského

súdu „okresný súd rozhodol v tejto veci predčasne, lebo nedostatočne skúmal podmienky potrebné pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a zatiaľ nedostatočne ako aj nepresvedčivo svoje rozhodnutie odôvodnil“.

Nadväzne na to okresný súd znovu rozhodol o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov uznesením sp. zn. 5 C 272/2002 z 3. júna 2005, ktorým sťažovateľovi opäť nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a taktiež nevyhovel ani jeho žiadosti a o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Následne okresný súd zaslal 24. októbra 2006 sťažovateľovi výzvu, aby mu v lehote 10 dní predložil plnú moc udelenú „... advokátovi pre dovolacie konanie, nakoľko podľa § 241 ods. 1 OSP dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ sám nemá právnické vzdelanie“.

Z dôvodu, že sťažovateľ sa v tom čase nachádzal na liečení mimo miesta svojho bydliska, oznámil okresnému súdu, že požiadavku obsiahnutú v jeho výzve nemôže v určenej lehote splniť. Na základe toho mu bola 30. novembra 2006 zaslaná okresným súdom urgencia, aby predložil splnomocnenie na zastupovanie v dovolacom konaní. Sťažovateľ na túto výzvu odpovedal opakovanou žiadosťou o ustanovenie zástupcu z radov advokátov ex offio, čo odôvodnil tým, že je to potrebné na ochranu jeho záujmov, pretože je vo finančnej tiesni, ktorá mu neumožňuje uhradiť náklady právnych služieb zvoleným advokátom.

Sťažovateľ zastáva názor, že postup okresného súdu v jeho právnej veci u neho „... nechtiac vyvoláva dojem silnej zaujatosti od počiatku, šikanózneho a vopred naplánovaného vedenia“.

Dňa 15. februára 2007 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 330/2006 z 24. januára 2007, ktorým bolo dovolacie konanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 62/2004 z 1. júna 2004 zastavené, čo najvyšší súd odôvodnil poukazom na ustanovenie § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)

v spojení s § 243c OSP tým, že „... *dovolateľ neodstránil procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania*“.

Uvedené skutočnosti preukazujú podľa sťažovateľa na porušenie jeho označených základných práv zaručených ústavou „... *tým, že mi bolo násilnou formou proti mojej vôli odňaté vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Zároveň namietam proti procesným postupom súdov, ktoré mi nezabezpečili obhajobu na ochranu mojich záujmov v konaní pred súdmi*“.

Na základe uvedeného sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd zrušil právoplatné rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 5 C 272/02 zo 4. decembra 2003, rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 23 Co 62/04 z 1. júna 2004, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 330/2006 z 24. januára 2007.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 272/02 a jeho rozsudkom zo 4. decembra 2003 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 62/04 a jeho rozsudkom z 1. júna 2004

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prietahy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03). Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03). Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd zo súvisiaceho spisu okresného súdu zistil, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 5 C 272/02 v spojení s konaním vedeným krajským súdom pod sp. zn. 23 Co 62/04 bolo právoplatne skončené 22. júla 2004, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok krajského súdu z 1. júna 2004, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2003.

Sťažovateľ sa na ústavný súd obrátil so sťažnosťou, ktorá mu bola doručená 9. marca 2007.

Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ sa v tomto prípade ústavnej ochrany svojich základných práv domáhal až po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V tejto spojitosti nemá podľa názoru ústavného súdu žiaden právny význam, že sťažovateľ podal 23. augusta 2004 dovolanie proti právoplatnému rozsudku krajského súdu, lebo najvyšší súd dovolacie konanie rozhodnutím sp. zn. 4 Cdo 330/2006 z 24. januára 2007 zastavil bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Zastavenie dovolacieho konania odôvodnil najvyšší súd tým, že sťažovateľ po tom, ako mu nebolo na jeho žiadosť priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň nebolo vyhovené jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu pre účely dovolacieho konania, ani napriek opakovaným výzvam nepredložil v určenej lehote splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní, ale opätovne požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, hoci o takejto žiadosti už bolo právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľ teda nesplnil zákonnú podmienku pre takéto konanie (§ 241 ods. 1 druhá veta OSP). Vzhľadom na to rozhodnutie dovolacieho súdu nemalo v tomto prípade žiaden vplyv na prvostupňové ani odvolacie konanie právoplatne skončené okresným súdom a krajským súdom.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti okresnému súdu a krajskému súdu po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre jej oneskorené podanie.

2. K namietanému porušeniu označených základných práv postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 330/2006 a jeho uznesením z 24. januára 2007

Základné právo na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy tvorí súčasť základného práva upraveného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak iba za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu vo veci konať a k jeho porušeniu by mohlo dôjsť iba v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy).

V predmetnej veci, ako už bolo uvedené, okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 272/02 zo 4. decembra 2003 zamietol návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Sťažovateľ podal proti uvedenému prvostupňovému rozsudku 2. februára 2004 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 23 Co 62/04 z 1. júna 2004 tak, že ho ako vecne správny potvrdil.

Nadväzne na to sťažovateľ 19. augusta 2004 napadol označený rozsudok krajského súdu dovolaním, ktoré okresný súd predložil spolu so súdnym spisom 20.decembra 2006 (keď predtým rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na zastupovanie v dovolacom konaní) na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 330/2006 z 24. januára 2007 dovolacie konanie zastavil (vzhľadom na neodstránenie nedostatku podmienky dovolacieho konania - nedostatok kvalifikovaného právneho zastúpenia).

Ústavný súd zohľadňujúc svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a súvisiaceho spisu okresného súdu, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ nesplnil zákonom ustanovené podmienky na poskytnutie súdnej ochrany v dovolacom konaní, ústavný súd konštatuje, že nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní umožňoval prijatie záveru o existencii príčinnej súvislosti s odňatím (prípadne obmedzením) sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu ani základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy.

Ak najvyšší súd dovolacie konanie zastavil (z dôvodu nesplnenia zákonnej podmienky dovolacieho konania), vykonal tým svoju právomoc, ktorá vo všeobecnosti vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy, osobitne tiež zo zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a z Občianskeho súdneho poriadku.

Výkonom tejto právomoci však najvyšší súd nemohol v žiadnom prípade zasiahnuť do základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy označeným postupom najvyššieho súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru (IV. ÚS 116/05). Ústavný súd totiž v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom

nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol aj v časti namietaného porušenia základného práva na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2007